

FACTSHEET

Vrijwilligers; motieven en gelegenheidsfactoren

Een peiling bij het GGD burgerpanel in
Midden- en West-Brabant

INLEIDING

Een voldoende aantal vrijwilligers werven, vinden en boeien is een belangrijk doel op de strategische agenda van de Veiligheidsregio Midden- en West-Brabant (VRMWB). Dit om zelf- en samenredzaamheid, langer veilig thuis wonen en burgerhulpverlening te verbeteren. Denk bijvoorbeeld aan brandweerambassadeurs, buurtpreventieteams, EHBO-ers, AED-netwerken, mensen die zich inzetten voor het Rode Kruis of ondersteunen in verpleeg- of verzorgingshuizen. De deelname aan vrijwilligerswerk wordt bepaald door persoonlijke motieven, door competenties en gelegenheidsfactoren. Deze laatste factoren gaan over de omstandigheden zoals beschikbare tijd en stimulans uit de omgeving. Bij de leden van het onderzoekspanel van Midden- en West-Brabant hebben we de motieven en gelegenheidsfactoren voor vrijwilligerswerk onderzocht. Daarbij hebben we een brede definitie van vrijwilligerswerk toegepast, waarbij ook de incidentele inzet, burgerhulpverlening en deelname aan vrijwilligersacties zoals NL Doet meetelden. De vraagstelling was: welke motieven en gelegenheidsfactoren spelen een rol bij al dan niet vrijwilligerswerk verrichten door de panelleden? Verschillen deze tussen de vrijwilligers voor veiligheid en zorg en de vrijwilligers uit andere sectoren en voor verschillende leeftijdsgroepen?

Daarnaast hebben we extra analyses uitgevoerd op de trends in vrijwilligerswerk en enkele achtergrondkenmerken van vrijwilligers in de VRMWB, zoals gemeten in de GGD gezondheidsmonitors in 2009, 2012 en 2016 bij een representatieve steekproef van de bevolking van 19 jaar en ouder.

We geven in deze factsheet enkele resultaten en verwijzen naar het [verdiepende rapport](#) voor de onderzoeksverantwoording, bestudeerde literatuur en alle resultaten.

Trends in vrijwilligerswerk volgens GGD gezondheidsmonitors

De dalende trend in deelname aan vrijwilligerswerk die landelijk is gevonden, vinden we in de regio Midden- en West-Brabant niet als we 2009, 2012 en 2016 vergelijken. Er zijn wel verschillen

tussen de gemeenten: Aalburg, Werkendam, Woudrichem en Hilvarenbeek hebben over de genoemde jaren een hoger percentage inwoners dat vrijwilligerswerk verricht dan andere gemeenten in de VRMWB. Onder de jongste leeftijdsgroep (19- tot en met 30-jarigen) vinden we een lagere deelname aan vrijwilligerswerk dan onder de 31-64-jarigen en de 65-plussers. Ook bij mensen die arbeidsongeschikt zijn, is de deelname lager. Verder vinden we een hogere deelname onder: gepensioneerden, mensen zonder betaalde baan, werkzoekenden en mensen met kinderen onder de 18 jaar.

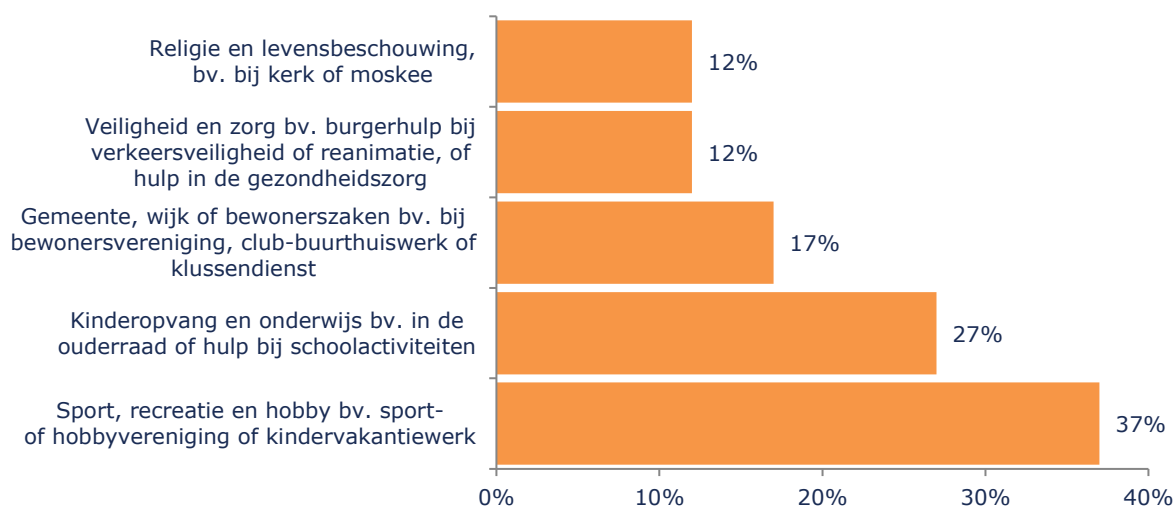
Vrijwilligerswerk zoals gemeten in panelonderzoek

Totaal 2299 panelleden uit Midden- en West-Brabant vulden de vragenlijst over vrijwilligerswerk in. Qua samenstelling is dit panel niet representatief voor de regio en moeten de resultaten uit het panelonderzoek beschouwd worden als een indicatie van wat er leeft onder de doelgroep.

Vrijwilligers*	N=1304	57%
		→ 54% blijft dit voorlopig doen
		→ 3% overweegt te stoppen
Niet-vrijwilligers	N=995	43%
		→ 6% zou het wel willen worden
		→ 23% heeft wel ooit ervaring opgedaan als vrijwilliger
		→ 14% is het nooit geweest en wil het ook niet worden

Sector vrijwilligerswerk

De top vijf sectoren waarin de panelleden vrijwilligerswerk verrichten, staat hieronder.

Hoe vrijwilliger geworden?

Ruim de helft van de panelleden is vrijwilliger geworden, omdat ze daarvoor gevraagd zijn. Dit geldt ook voor de vrijwilligers voor veiligheid en zorg. Vrijwilligers voor veiligheid en zorg zijn meer dan de overige vrijwilligers geworven via studie, stage of baan, allerlei media, vrijwilligerscentrale of vacaturebank of de zorg voor ouders of familie en juist wat minder via de (klein)kinderen.

Wervingskanaal	Vrijwilligers voor veiligheid en zorg N= 156	Overige vrijwilligers N= 1114	Totaal N= 1270
Gevraagd door iemand	56%	54%	54%
Via sport of hobby's	22%	25%	25%
Via mijn (klein) kind(eren)	13%	20%	20%
Via media (krant, buurtblad, sociale media)	17%	8%	9%
Via zorg voor ouders of andere familie	11%	6%	7%
Via studie, maatschappelijke stage of baan	17%	5%	6%
Via vrijwilligerscentrale of vacaturebank	6%	3%	3%

Persoonlijke motieven en gelegenheidsfactoren

In de tabel hieronder staan de drie meest genoemde motieven en gelegenheidsfactoren bij de vrijwilligers en niet-vrijwilligers om wel of niet aan vrijwilligerswerk te doen. Voor de vrijwilligers voor veiligheid en zorg is het meest genoemde motief 'mensen helpen' en de meest genoemde gelegenheidsfactor 'stimulans directe omgeving'.

Motief	Vrijwilligers	Niet-vrijwilligers
1.	92% Plezier beleven	60% Teveel dagelijkse zorgen
2.	90% Mensen helpen	19% Wil niet onbetaald werken
3.	89% Maatschappelijke bijdrage	11% Twijfel over maatschappelijke bijdrage
Gelegenheid		
1.	38% Tijd door pensioen	53% Geen tijd door zorg (klein)kinderen
2.	37% Stimulans directe omgeving	27% Geen tijd door zorg ouders / familie
3.	28% Tijd door minder drukke baan	23% Kan het niet vanwege gezondheid

Leeftijdsgroepen

We hebben in de rapportage de resultaten uitgesplitst voor de leeftijdsgroepen 17-30-jarigen, 31-64-jarigen en 65-plussers. Het aantal in de groep 17-30-jarigen is beperkt, waardoor enkele personen meer of minder die een bepaald antwoord geeft, fluctuatie in percentages geeft. Met die kanttekening erbij zien we de volgende indicaties:

- Niet alleen het deelnamepercentage aan vrijwilligerswerk, maar ook de hoeveelheid bestede tijd aan vrijwilligerswerk is hoger bij 65-plussers en lager bij de 17-30-jarigen.
- Van de 17-30-jarige panelleden die vrijwilligerswerk doen, is 20% via studie, maatschappelijke stage of betaalde baan vrijwilliger geworden.
- Voor de 17-30 jarige vrijwilligers zijn (naast de top 3 van motieven die voor alle leeftijden gelden) ook de motieven 'ik leer nieuwe dingen', 'ik voel me goed over mezelf', 'ik voel me gewaardeerd' en 'de inhoud van het werk spreekt me aan' door 80% of meer genoemd.
- Bij de onderzochte 17-30-jarige vrijwilligers speelde vooral de stimulans uit de omgeving een rol bij de start met vrijwilligerswerk: zowel uit de directe omgeving als van school of werkgever.
- Bij 19% van de niet-vrijwilligers geldt als motief: wil niet onbetaald werken. Dit motief geldt voor de jongste leeftijdsgroep het meest duidelijk als tweede motief (32%).
- Bij de jongste leeftijdsgroep geeft 27% van de niet-vrijwilligers aan dat ze niet gevraagd worden als vrijwilliger door bijvoorbeeld club of school.

Tips en suggesties van panelleden

Het materiaal uit dit onderzoek dient als input voor vrijwilligersbeleid van verschillende organisaties en partners van de VRMWB. Door de panelleden zijn tips en suggesties gegeven hoe vrijwilligersbeleid aan te passen.

Hoe ervoor zorgen dat meer mensen starten als vrijwilliger?	Vrijwilligers voor veiligheid en zorg N= 153	Overige vrijwilligers N= 1084	Niet-vrijwilligers N= 940
Zelf in kunnen plannen van het vrijwilligerswerk	47%	55%	61%
Mogelijkheid om eenmalig vrijwilligerswerk te doen	48%	47%	52%
Meer of betere uitleg over belang vrijwilligerswerk	54%	38%	26%
Begeleiding bij de start van vrijwilligerswerk	43%	34%	31%
Duidelijke taakbeschrijving	37%	35%	31%
Iemand om samen vrijwilligerswerk mee te doen	42%	37%	27%
Anders	10%	10%	13%

Dankwoord

We danken de panelleden hartelijk voor hun deelname aan dit onderzoek. Zonder hen hadden we de gegevens niet kunnen presenteren. Anne Meerdink in West-Brabant en Linda van Tilburg en Judith Helmink in Hart voor Brabant verzorgden de mailing naar het GGD panel en de afwikkeling van de reacties. Karin de Vries verzorgde de vragenlijst in Survalyzer, de analyses uit CBS Statline van de achtergrondkenmerken en de layout van de rapportage en factsheet. Meelezers bij de opzet en rapportage waren: Linda van Tilburg en Judith Helmink van de GGD Hart voor Brabant, Ineke Welschen van de GHOR Midden-West-Noord Brabant, Yvonne Postma-Cornelissen en Willem van Santen van de Veiligheidsregio Midden- en West-Brabant en Geke van Dick van i-research. Iris de Vos maakte de samenvattende infographic. Aan allen hartelijk dank voor de bijdrage aan dit onderzoek.

Onderzoekers GGD West-Brabant: Ike Kroesbergen (contactpersoon, telefoon 06-515 186 28), Anne Meerdink en Marieke Rombouts.